

нето на всеобхватна и детайлна систематизация, типологизация и йерархизация на циганските групи и междугруповите ромски общности³.

Липсата на възможност за прилагане на единни и присъствието на разнопорядкови критерии при реализацията на такива изследователски задачи неизбежно са водили до съответни компликации и инконсеквентност при опитите за създаване на общовалидни схеми и модели. Досегашното развитие на циганологията в този аспект неоспоримо показва и доказва невъзможността за единно, хомогенно, монолитно и всеобхватно формулиране на типологизацията и йерархизацията на ромските общности, пребиваващи не само в териториите на социалното пространство на различни континенти, но дори и в пределите на една и съща конкретно взета страна, примерно у нас.

Най-плодотворно работещият у нас изследовател в това отношение, етнографката Е. Марушиакова, също не е „пощадена“ от този „коварен капан“ и не е успяла да избегне трудностите и съблазни-те на тази деликатна и крайно противоречива за анализ и трактовка материя. Базирайки се на чужд, а и на своя изследователски опит, тя основателно подчертава сложността и невъзможността за окончателно и всеобхватно решение на този проблем. Тя дори засяга и въпроса дали изобщо има смисъл от това⁴. Категоричността ѝ в това отношение е повече от забележителна. „Както вече споменахме, не е възможно да бъде направена стриктна йерархизация на циганите в една страна, главно поради затвореността на отделните групи.“⁵ Но тази категоричност също изглежда съмнителна, като се вземе под внимание обстоятелството, че само малко преди това Марушиакова също е безапелационно категорична: „въпреки това неравнопоставеността и йерархичното подреждане на циганските групи обективно съществуват и затова не могат да бъдат пренебрегвани. Информаторите не са в състояние да обяснят йерархията докрай. Йерархизацията на групите е известна на всеки циганин само в рамките на личните или груповите му контакти“⁶.

Логическата противоречивост на тези твърдения е очевидна. Нещо повече. Отново връщайки се на този проблем, Марушиакова твърди, че, „когато се запознаят цигани от различни непознати гру-